

Datum van inontvangstneming : 18/08/2025

Zaak C-428/25 [Skruski]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 juni 2025

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 juni 2025

Verzoekende partij:

Raiffeisen Bank International AG

Verwerende partij:

SM

[OMISSIS]

BESLISSING

[OMISSIS]

De Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg, bevoegd voor civiele zaken, Warschau, Polen; hierna: „SO”) [OMISSIS]

heeft

na op [OMISSIS] kennis te hebben genomen van

de vordering van **Raiffeisen Bank International AG, gevestigd te Wenen**, tegen **SM**

inzake een betaling

beslist:

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

I. [OMISSIS].

II. Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie wordt het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

1. Moeten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten en de beginselen van doeltreffendheid, gelijkwaardigheid en evenredigheid aldus worden uitgelegd dat zij, wanneer een door een ondernemer met een consument gesloten kredietovereenkomst wordt geacht in haar geheel nietig te zijn op grond dat zij oneerlijke bedingen bevat zonder welke zij niet kan voortbestaan, in de weg staan aan nationale bepalingen op basis waarvan de ondernemer naast de terugbetaling van de tegenwaarde van de hoofdsom van het door hem uitgekeerde krediet tevens wettelijke vertragsrente van de consument kan vorderen?

2. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord: staan in de in punt 1 genoemde bepalingen en beginselen van het Unierecht in de weg aan nationale bepalingen op basis waarvan de ondernemer tevens vertragsrente van de consument kan vorderen voor een tijdvak dat voorafgaat aan de datum waarop de kredietovereenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard?

III. [OMISSIS].

[OMISSIS]

MOTIVERING

1 Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding en relevante feiten

- 2 Op 4 februari 2008 heeft verzoeksters rechtsvoorgangster met verweerder, die daarbij is opgetreden als consument, een aan de Zwitserse frank (CHF) gekoppelde kredietovereenkomst gesloten krachtens welke zij in 2008 een bedrag van 251 646,15 Poolse zloty (PLN) aan verweerder heeft uitgekeerd. In 2019 heeft de kredietnemer tegen de bank een vordering tot vaststelling van de nietigheid van de kredietovereenkomst ingesteld. Daarbij heeft hij aangevoerd dat de contractuele bedingen inzake de koppeling van het krediet aan de wisselkoers van de CHF oneerlijk zijn en dat de schrapping daarvan tot gevolg heeft dat de overeenkomst niet kan voortbestaan. De vordering en het betoog van de kredietnemer zijn toegewezen door de SO, die de kredietovereenkomst van 4 februari 2008 bij uitspraak van 5 november 2021 nietig heeft verklaard. Bij uitspraak van 30 juni 2023 heeft de Sąd Apelacyjny w Warszawie (rechter in tweede aanleg Warschau, Polen) het door de bank ingestelde hogere beroep tegen de uitspraak van de SO afgewezen.

- 3 Tussen 28 januari 2008 en 9 juni 2023 heeft de kredietnemer aan de bank in totaal 63 431,73 PLN en 50 087,03 CHF betaald ter aflossing van het krediet. Op 10 juli 2023 heeft de consument in een verklaring aan de verzoekende bank aangegeven dat hij de terugbetalingsvordering ten aanzien van de hierboven genoemde bedragen heeft verrekend met de schuldvordering van de bank tot terugbetaling van de tegenwaarde van voornoemde hoofdsom ten bedrage van 251 646,15 PLN. De consument heeft de bank [daarbij] tevens verzocht om het verschil tussen beide schuldvorderingen [terug] te betalen. De afgelegde verklaring is aan de bank betekend op 17 juli 2023. De bank heeft bij brief van 11 augustus 2023 te kennen gegeven dat zij voornoemde verrekening als doeltreffend beschouwt en dat zij bijgevolg de opdracht heeft gegeven om een bedrag 40 060,27 PLN aan verweerder uit te keren. Voornoemd bedrag komt overeen met het verschil tussen de schuldvordering van de kredietnemer ten bedrage van 291 706,42 PLN [na omrekening van de CHF tegen de gemiddelde wisselkoers van de Narodowy Bank Polski (nationale bank van Polen)] en de schuldvordering van de bank ten bedrage van 251 646,15 PLN. Op 27 juli 2023 is aan de kredietnemer een bedrag van 40 060,27 PLN uitgekeerd.
- 4 In de onderhavige zaak vordert de bank betaling door de consument van een bedrag van 10 979,36 PLN, wat overeenkomt met de gekapitaliseerde vertragingsrente over het bedrag van 251 646,15 PLN ten aanzien van de periode van 9 maart 2023 tot en met 17 juli 2023. De bank heeft haar vordering onderbouwd door erop te wijzen dat de kredietnemer op 9 maart 2023 een betalingsvordering (afschrift van het ingediende verzoekschrift) heeft ontvangen ten aanzien van een bedrag van 251 646,15 PLN, dat wil zeggen ten aanzien van de tegenwaarde van de terug te betalen hoofdsom, dat de kredietnemer bijgevolg vanaf voornoemde datum in verzuim was en dat hij derhalve krachtens artikel 455 van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek), gelezen in samenhang met artikel 481, leden 1 en 2, ervan, gehouden is om wettelijke vertragingsrente over voornoemd bedrag te betalen ten aanzien van het tijdvak dat afloopt op 17 juli 2023. Dat is de datum waarop de door de kredietnemer afgelegde verklaring van verrekening is betekend aan de bank. De kredietnemer heeft geconcludeerd tot afwijzing van deze vordering.
- 5 **Toepasselijke bepalingen**
- 6 **Pools recht**
- 7 **Ustawa-Kodeks cywilny (wet houdende het burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (Dz. U. nr. 16, volgnr. 93, zoals gewijzigd; hierna: „k.c.”)**
- 8 Bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bedingen over de voornaamste prestaties van de partijen,

waaronder de prijs of de vergoeding, indien deze ondubbelzinnig zijn geformuleerd (artikel 385¹, lid 1).

- 9 Indien een contractueel beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven de partijen gebonden aan de overige bedingen van de overeenkomst (artikel 385¹, lid 2).
- 10 Eenieder die zonder rechtsgrond ten nadele van een ander een vermogensvoordeel heeft verkregen, is verplicht om hem dit voordeel terug te geven in natura en, indien dat niet mogelijk is, om de waarde ervan te vergoeden (artikel 405).
- 11 De bepalingen van de voorgaande artikelen zijn met name van toepassing op onverschuldigde prestaties (artikel 410, lid 1).
- 12 Een prestatie is onverschuldigd indien degene die deze heeft verricht daartoe in het geheel niet verplicht was of daartoe niet verplicht was ten aanzien van de begunstigde, of indien de grondslag van de prestatie is verdwenen of het doel van de prestatie niet is bereikt, of indien de rechtshandeling waarbij de prestatie wordt verlangd nietig was en niet geldig is geworden nadat de prestatie is verricht (artikel 410, lid 2).
- 13 Indien de termijn voor de uitvoering van de prestatie niet is vastgesteld en niet blijkt uit de aard van de verbintenis, moet de prestatie onmiddellijk worden verricht nadat de schuldenaar daartoe is verzocht (artikel 455).
- 14 Indien de schuldenaar achterstand heeft bij de betaling van een geldelijke prestatie, kan de schuldeiser vertragingsrente vorderen, ook al heeft hij geen schade geleden, namelijk wanneer de achterstand te wijten is aan omstandigheden die niet aan de schuldenaar kunnen worden toegerekend (artikel 481, lid 1).
- 15 Indien de vertragingsrentevoet niet is gespecificeerd, is wettelijke rente verschuldigd ten belope van de som van de referentierentevoet van Narodowy Bank Polski en 5,5 procentpunten. Indien een hoger rentetarief voor de schuldvordering wordt gehanteerd, mag de schuldeiser evenwel vertragingsrente tegen dat hogere tarief eisen (artikel 481, lid 2).
- 16 De Minister Sprawiedliwości (minister van Justitie, Polen; hierna: „MS”) maakt de wettelijke vertragingsrente bekend in de *Dziennik Urzędowy* (publicatieblad) van de Republiek Polen, die tevens bekendstaat onder de naam *Monitor Polski* (Pools staatsblad; hierna: „M.P.”) (artikel 481, lid 2⁴).
- 17 **Ustawa-Kodeks postępowania cywilnego (wet houdende het wetboek van burgerlijke rechtsvordering) van 17 november 1964 (geconsolideerde tekst: Dz. U. 2021, volgnr. 1805, als gewijzigd; hierna: „k.p.c.”)**
- 18 Een onherroepelijke beslissing bindt niet alleen de partijen en de rechterlijke instantie die de beslissing heeft gegeven, maar ook de andere rechterlijke

instanties, overheidsinstanties en bestuurlijke organen, alsmede, in de bij wet bepaalde gevallen, andere personen (artikel 365, lid 1).

19 Unierecht

20 **Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29; hierna: „richtlijn 93/13”).**

21 De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan (artikel 6, lid 1).

22 De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers (artikel 7, lid 1).

23 **Motivering van de verwijzing wat betreft de relevantie van de vraag voor de beslissing in het hoofdgeding**

24 De bedingen van de kredietovereenkomst die voorzien in de koppeling van het krediet aan de wisselkoers van de CHF zijn oneerlijke bedingen (artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13). Na schrapping daarvan kan de overeenkomst niet voortbestaan (artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13). Bijgevolg is de overeenkomst in haar geheel nietig, moeten alle prestaties die uit hoofde van de overeenkomst zijn verricht worden geacht onverschuldigd te zijn (artikel 410, lid 2, k.c.) en kunnen beide partijen verzoeken om terugbetaling van hun prestaties (artikel 405 k.c., gelezen in samenhang met artikel 410, lid 1, k.c.). Elke partij heeft een autonoom recht om deze onverschuldigde prestaties terug te vorderen van de wederpartij.¹ Bovendien kunnen partijen aanspraak maken op wettelijke verpagingsrente vanaf de datum waarop de wederpartij in gebreke is gesteld (artikel 481, leden 1 en 2, k.c., gelezen in samenhang met artikel 455 k.c.).

25 Gelet op het voorgaande was de vordering van de bank ten aanzien van de verschuldigde hoofdsom ten bedrage van 251 646,15 PLN gegrond. Deze hoofdsom is reeds volledig terugbetaald door verweerder, die zijn vordering heeft verrekend met die van verzoekster. [OMISSIS] De vereffening van deze hoofdvorderingen doet bij de verwijzende rechter geen twijfel rijzen en is in het kader van de prejudiciële vragen niet aan de orde.

26 De twijfels van de verwijzende rechter hebben betrekking op de door verzoekster ingestelde rentevordering. Verduidelijkt zij dat artikel 455 k.c. bepaalt dat een

¹ Zie beslissing van de voltallige Izba Cywilna (civiele kamer) van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen; hierna: „SN”) van 25 april 2024 in zaak III CZP 5/22.

prestatie zonder vastgestelde uitvoeringstermijn (zoals een onverschuldigde prestatie die is verricht op grond van een nietige overeenkomst) onverwijld moet worden uitgevoerd zodra de schuldenaar daarom is verzocht. Niet-nakoming van deze verplichting betekent dat de schuldenaar in verzuim is en krachtens artikel 481, leden 1 en 2 k.c. wettelijke verpagingsrente aan de schuldeiser verschuldigd is. Dat is ook het geval wanneer de schuldeiser geen schade heeft geleden en de verpaging te wijten is aan omstandigheden waarvoor de schuldenaar niet aansprakelijk is. Verzoeksters vordering tot betaling van rente berust bijgevolg op de hierboven genoemde bepalingen van het nationale recht, zodat verweerder aan verzoekster wettelijke verpagingsrente over een bedrag van 251 646,15 PLN verschuldigd is ten aanzien van het tijdvak dat is ingegaan op 9 maart 2023, dat wil zeggen vanaf de datum waarop verweerder ertoe is opgeroepen om dat bedrag te betalen (een afschrift van het verzoekschrift heeft ontvangen). Deze rente is aan de bank verschuldigd voor het tijdvak tot en met 17 juli 2023, dat wil zeggen tot op de datum waarop de door de kredietnemer afgelegde verklaring van schuldvergelijking is betekend aan de bank. De tegenwaarde van de wettelijke verpagingsrente ten aanzien van het tijdvak van 9 maart 2023 tot en met 17 juli 2023 bedraagt 10 979,36 PLN, wat overeenkomt met verzoeksters vordering.

- 27 Niettemin vraagt de verwijzende rechter zich af of de aangevoerde nationale bepalingen, op basis waarvan de bank in een situatie als die van het hoofdgeding wettelijke verpagingsrente van de kredietnemer kan vorderen, om de hierna uiteengezette redenen verenigbaar zijn met de bepalingen van richtlijn 93/13. Het antwoord van het Hof op deze vraag is van belang voor de beslechting van de zaak die bij de verwijzende rechter aanhangig is. Het is namelijk mogelijk dat de tegen verweerder ingestelde betalingsvordering van de bank moet worden afgewezen op grond van het Unierecht.

28 Motivering van de verwijzing ten gronde

29 Eerste deel van de vraag

- 30 Verpagingsrente is de civielrechtelijke sanctie waarin is voorzien wanneer een geldelijke verplichting te laat wordt nagekomen. Deze rente wordt in de rechtsleer omschreven als een soort compensatie voor een dergelijke verpaging.² [OMISSIS]^{3 4 5}
- 31 De betaling van verpagingsrente wordt tevens beheerst door het Unierecht, namelijk door richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van

² Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki cywilnoprawne*, Wolters Kluwer, Warschau 2007, blz. 39 en 46.

³ [OMISSIS]

⁴ [OMISSIS]

⁵ [OMISSIS]

16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (PB 2011, L 48, blz. 1). In overweging 3 van deze richtlijn staat te lezen dat betalingsachterstand een negatieve uitwerking heeft op de liquiditeit en het financiële beheer van ondernemingen bemoeilijkt. Bovendien heeft zij, wanneer de schuldeiser als gevolg van betalingsachterstanden externe financiering nodig heeft, gevolgen voor het concurrentievermogen en de winstgevendheid. In tijden van economische neergang, wanneer de toegang tot financiering lastiger is, neemt het risico van negatieve gevolgen sterk toe. Zoals wordt verklaard in overweging 12 is betalingsachterstand een vorm van contractbreuk die door het in rekening brengen van een lage of geen interest op achterstallige betalingen en/of door traag verlopende invorderingsprocedures in de meeste lidstaten voor schuldenaren financieel aantrekkelijk is geworden. Een ingrijpende verandering in de richting van een stipte betalingscultuur, waarbij de uitsluiting van het recht om interest in rekening te brengen hoe dan ook wordt beschouwd als een kennelijk onbillijk contractueel beding of kennelijk onbillijke praktijk, is nodig om deze tendens te keren en om betalingsachterstand te ontmoedigen. Zoals wordt verklaard in overweging 33 kunnen de gevolgen van betalingsachterstand voorts slechts ontmoedigend werken indien zij vergezeld gaan van snelle en voor de schuldeiser efficiënte invorderingsprocedures. Deze procedures dienen overeenkomstig het niet-discriminatiebeginsel van artikel 18 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie open te staan voor alle schuldeisers die gevestigd zijn in de Unie. De richtlijn heeft ten doel betalingsachterstanden bij handelstransacties tegen te gaan teneinde de correcte werking van de interne markt te waarborgen (artikel 1, lid 1). De lidstaten zorgen ervoor dat bij handelstransacties tussen ondernemingen de schuldeiser zonder aanmaning recht heeft op interest voor betalingsachterstand (artikel 3, lid 1). De lidstaten voorzien erin dat een contractueel beding of een praktijk met betrekking tot de datum of termijn voor betaling, de interestvoet voor betalingsachterstand of de vergoeding van invorderingskosten hetzij niet afdwingbaar zijn, hetzij aanleiding geven tot een vordering tot schadevergoeding, indien zij een kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser behelzen (artikel 7, lid 1), en contractuele bedingen of praktijken worden als kennelijk onbillijk beschouwd wanneer zij de betaling van interest voor betalingsachterstand uitsluiten (artikel 7, lid 2). In de rechtspraak van het Hof die berust op de bepalingen van deze richtlijn is verduidelijkt dat de richtlijn niet alleen ten doel heeft betalingsachterstanden te ontmoedigen door te voorkomen dat zij financieel interessant zijn voor de schuldenaar doordat er in een dergelijke situatie lage of geen interest in rekening wordt gebracht, maar ook om de schuldeiser doeltreffend te beschermen tegen een dergelijke achterstand⁶, die een

⁶ Zie:

- arrest van 13 september 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, punten 25-26,

- arrest van 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punt 36;

- arrest van 20 oktober 2022, C-406/21, A (Geen invordering van verdragingsrente), EU:C:2022:816, punt 51,

- arrest van 1 december 2022, DOMUS-Software, C-370/21, EU:C:2022:947, punt 27;

negatieve uitwerking heeft op de liquiditeit van deze ondernemingen en op hun concurrentievermogen en winstgevendheid.⁷ Bovendien leiden lange betalingstermijnen en betalingsachterstanden tot ongerechtvaardigde kosten voor deze ondernemingen, waardoor hun liquiditeitsproblemen groter worden en hun financiële beheer wordt bemoeilijkt, en zijn zij nadelig voor het concurrentievermogen en de winstgevendheid van deze ondernemingen, aangezien zij ten gevolge van die betalingsachterstanden externe financiering nodig hebben.⁸ Richtlijn 2000/35 had soortgelijke doelstellingen, namelijk het harmoniseren van de gevolgen van een betalingsachterstand teneinde deze een afschrikkende werking te geven, zodat de handelstransacties binnen de interne markt niet worden belemmerd.⁹ De verwijzende rechter houdt er [evenwel] rekening mee dat de bepalingen van voornoemde richtlijnen geen betrekking hebben op rechtsbetrekkingen met consumenten en dat deze bepalingen derhalve niet van toepassing zijn in de onderhavige zaak. Niettemin heeft de rechter het nuttig geacht om deze regelingen en uitspraken aan te halen om het in het Unierecht erkende algemene belang en de in dat recht erkende universaliteit van de verdragingsrente te benadrukken.

- 32 Verdragingsrente heeft drie functies, namelijk een waarborgende (stimulerende, repressieve), een vergoedende en een valoriserende.
- 33 De stimulerende functie bestaat erin de schuldenaar ertoe aan te zetten om de geldelijke prestatie tijdig te verrichten zodat geen aanvullende betaling van rente meer nodig is. Vanuit het oogpunt van de schuldeiser beschermt de rente zijn belangen door hem in staat te stellen om de prestatie op relatief eenvoudige wijze

- arrest van 1 december 2022, X (levering van medisch materiaal), C-419/21, EU:C:2022:948, punt 36;

- arrest van 4 mei 2023, ALD Automotive, C-78/22, EU:C:2023:379, punt 27;

- arrest van 11 juli 2024, Skarb Państwa (Betalingsachterstand die niet-significant is of een geringe vordering betreft), C-279/23, EU:C:2024:605, punt 27.

⁷ Zie:

- arrest van 13 januari 2022, New Media Development & Hotel Services, C-327/20, EU:C:2022:23, punt 41;

- arrest van 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punt 35.

⁸ Zie:

- arrest van 9 juli 2020, RL (Richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand), C-199/19, EU:C:2020:548, punt 35;

- arrest van 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punt 51.

⁹ Zie:

- arrest van 28 november 2019, KROL, C-722/18, EU:C:2019:1028, punt 35;

- arrest van 18 november 2020, Techbau C-299/19, EU:C:2020:937, punt 53.

te verkrijgen. De reden hiervoor is dat artikel 481, lid 1, k.c. bepaalt dat de wettelijke verpagingsrente er alleen van afhankelijk is dat de prestatie verpagd is uitgevoerd, zodat de schuldeiser niet hoeft te bewijzen dat hij schade heeft geleden of dat de schade die hij heeft geleden te wijten is aan de schuldenaar. De stimulerende (waarborgende) functie is derhalve zowel vóór als na de uitvoeringstermijn relevant. Vóór het verstrijken van de uitvoeringstermijn zet de dreiging van rentebetaling de schuldenaar er namelijk daadwerkelijk toe aan om tijdig te betalen, terwijl het recht om verpagingsrente te vorderen na het verstrijken van de uitvoeringstermijn een voorrecht van de schuldeiser ten opzichte van de algemene regels inzake schadevergoeding vormt, nu hij, om de rente te verkrijgen, alleen hoeft aan te tonen dat de schuldenaar in verzuim is. Bijgevolg wordt de (stimulerende) waarborgfunctie in de rechtsleer ook wel repressief genoemd en wordt verpagingsrente omschreven als een soort civiele sanctie wegens betalingsverzuim.¹⁰

- 34 De vergoeding is bedoeld om de schuldeiser schadeloos te stellen voor het feit dat de schuldenaar zijn geld onrechtmatig gebruikt. Op het tijdstip waarop de schuldenaar het geld van de schuldeiser aanwendt, kan hij het gebruiken voor consumptiedoeleinden, voor de nakoming van zijn verplichtingen jegens andere schuldeisers of om te beleggen met winst. Terzelfder tijd is de schuldeiser van deze mogelijkheden verstoken. Onder normale economische omstandigheden is iemand die tijdelijk gebruik wenst te maken van andermans geld gedwongen om dat geld te lenen en derhalve om rente te betalen. De verpagingsrente vormt voor de schuldeiser derhalve een soort vergoeding voor de ongemakken die eruit voortvloeien dat een ander tegen zijn wil gebruikmaakt van zijn geld.¹¹
- 35 De valoriserende functie is een subtype van de vergoedende en houdt in dat de schuldeiser ervoor wordt gecompenseerd dat het geld in de loop van de tijd aan waarde inboet. De inflatieprocessen leiden in de tijd tot een daling van de waarde van het geld, wat betekent dat een terugbetaling van de nominale prestatie voor de schuldeiser gepaard gaat met een reëel verlies.¹²
- 36 De verwijzende rechter vraagt zich [evenwel] af of de genoemde kenmerken en functies van de verpagingsrente niet in strijd zijn met de doelstellingen van richtlijn 93/13.
- 37 Zoals eerder aangegeven heeft de verpagingsrente onder meer tot doel om de schuldeiser ertoe aan te zetten om tijdig te betalen en om ervoor te zorgen dat hij zijn geldelijke prestatie jegens de schuldeiser tijdig uitvoert (stimulerende functie). Het Hof heeft vastgesteld dat een uitlegging van het nationale recht volgens welke de kredietinstelling het recht heeft om van de consument een

¹⁰ Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 94-95.

¹¹ Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 95-101

¹² Zie Marcin Lemkowski, *Odsetki...* op. cit., blz. 101-102.

vergoeding te eisen die verder gaat dan de terugbetaling van het ter uitvoering van die overeenkomst geleende kapitaal en, bijgevolg, een vergoeding te ontvangen voor het gebruik van dat kapitaal door de consument, ertoe zou bijdragen dat de afschrikkende werking die voor verkopers uitgaat van de nietigverklaring van die overeenkomst wordt uitgeschakeld. Bovendien zou afbreuk worden gedaan aan de doeltreffendheid van de door richtlijn 93/13 aan consumenten verleende bescherming indien deze het risico lopen een dergelijke vergoeding te moeten betalen wanneer zij zich beroepen op hun rechten uit hoofde van die richtlijn. Zoals de advocaat-generaal in punt 61 van zijn conclusie heeft benadrukt, zou een dergelijke uitlegging situaties kunnen doen ontstaan waarin het voor de consument voordeliger is om de uitvoering van de overeenkomst waarin een oneerlijk beding is opgenomen voort te zetten dan om zijn rechten uit hoofde van die richtlijn uit te oefenen.¹³ Daarmee rekening houdend zij opgemerkt dat er situaties mogelijk zijn waarin de consument wordt ontmoedigd om vorderingen uit hoofde van in een kredietovereenkomst opgenomen oneerlijke contractuele bedingen in te stellen uit vrees voor de mogelijkheid dat hij een aanzienlijke vertragsrente zal moeten betalen. Anderzijds heeft het Hof in voornoemd arrest herhaaldelijk gewezen op het recht van de bank om vertragsrente te vorderen (punten 76, 80, 84 en 85). Het Hof heeft niet vastgesteld dat dit in strijd is met de bepalingen van richtlijn 93/13, hoewel de in die zaak aan de orde zijnde prejudiciële vraag geen betrekking had op de toelaatbaarheid van vertragsrente maar op de toelaatbaarheid van een vergoeding voor het gebruik van de uitgekeerde hoofdsom.

- 38 Daarnaast heeft de vertragsrente ook nog een vergoedende functie. Die functie bestaat erin de schuldeiser schadeloos te stellen voor de tijdelijke onmogelijkheid om gebruik te maken van zijn geld. Het Hof heeft in voornoemd arrest verklaard dat overeenkomstig het beginsel *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* niet kan worden aanvaard dat een partij economisch voordeel haalt uit haar onrechtmatige gedrag, noch dat zij wordt gecompenseerd voor de nadelen die door dergelijk gedrag worden veroorzaakt. Zoals de advocaat-generaal in punt 58 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, is de eventuele nietigverklaring van de hypothecaire kredietovereenkomst in casu een gevolg van het gebruik van oneerlijke bedingen door Bank M. Derhalve kan zij niet worden gecompenseerd voor gedeelde winst die vergelijkbaar is met de winst die zij met die overeenkomst hoopte te behalen.¹⁴ Dit standpunt kan erop wijzen dat het onaanvaardbaar is dat de bank een compensatie (vergoeding) eist voor de ongemakken die ermee verband houden dat in de overeenkomst oneerlijke contractuele bedingen zijn opgenomen. Anderzijds heeft het Hof evenwel aangegeven dat richtlijn 93/13 in de context van een hypothecaire kredietovereenkomst die in haar geheel nietig is verklaard omdat deze niet kan voortbestaan na de schrapping van de daarin opgenomen oneerlijke bedingen bijgevolg in de weg staat aan een uitlegging van

¹³ Zie arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punten 78-79.

¹⁴ Zie arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punten 81-82.

het nationale recht volgens welke de kredietinstelling het recht heeft om van de consument een vergoeding te vorderen die verder gaat dan de terugbetaling van het ter uitvoering van die overeenkomst geleende kapitaal en de betaling van wettelijke verpagingsrente vanaf de ingebrekestelling.¹⁵ Deze formulering kan suggereren dat het Hof het aanvaardbaar acht dat de bank verpagingsrente vordert, zij het niet dat zij een vergoeding vordert die verder gaat dan dergelijke rente. Zoals hierboven is opgemerkt had de prejudiciële vraag in zaak C-520/21 evenwel geen betrekking op de verenigbaarheid van verpagingsrente met de bepalingen van richtlijn 93/13.

- 39 De laatste functie van de verpagingsrente is de valoriserende functie, die erin bestaat dat de schuldeiser wordt vergoed voor de schade die voortvloeit uit het verlies van koopkracht van zijn geld in de loop van de tijd. In zijn beschikking van 12 januari 2024 heeft het Hof verklaard dat de rechterlijke aanpassing van de prestatie die overeenkomt met de aan de consument uitgekeerde hoofdsom, zoals bepaald in artikel 358¹, lid 3, k.c., een compensatie vormt die door de rechter kan worden toegekend wegens een wezenlijke wijziging van de koopkracht van de valuta na het ontstaan van de betreffende verbintenis. Wegens de aard van een dergelijke compensatie betekent de toekenning ervan dat het recht van de ondernemer verder gaat dan de loutere terugbetaling van de hoofdsom die is uitgekeerd ter uitvoering van de hypothecaire kredietovereenkomst en de betaling van wettelijke verpagingsrente. In die omstandigheden moet op de gestelde vraag worden geantwoord dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 aldus moeten worden uitgelegd dat wanneer een door een kredietinstelling met een consument gesloten kredietovereenkomst wordt geacht in haar geheel nietig te zijn op grond dat deze oneerlijke bedingen bevat zonder welke zij niet kan voortbestaan, die bepalingen in de weg staan aan een rechterlijke uitlegging van het recht van de betreffende lidstaat volgens welke die instelling van de consument, naast de terugbetaling van de bedragen van de uit hoofde van die overeenkomst uitgekeerde hoofdsom en van de wettelijke verpagingsrente vanaf de datum van ingebrekestelling, tevens een vergoeding kan vorderen die bestaat in de rechterlijke aanpassing van de uitgekeerde hoofdsom in het geval van een wezenlijke wijziging van de koopkracht van de valuta nadat de hoofdsom aan de consument is uitgekeerd.¹⁶ Uit de aangehaalde uitspraak volgt derhalve dat de bepalingen van richtlijn 93/13 zich ertegen verzetten dat de bank een compensatie kan verkrijgen voor het verlies aan koopkracht van geld dat is uitgekeerd op grond van een overeenkomst die oneerlijke contractuele bedingen bevat. Anderzijds vermeldt het Hof de wettelijke verpagingsrente in voornoemd arrest (punten 24 en 25) in een context die lijkt te suggereren dat de betaling van dergelijke rente aanvaardbaar is. Ook in dat geval had de prejudiciële vraag evenwel geen betrekking op de verenigbaarheid van de verpagingsrente met de bepalingen van richtlijn 93/13.

¹⁵ Zie arrest van 15 juni 2023, Bank M. (Gevolgen van de nietigverklaring van een overeenkomst), C-520/21, EU:C:2023:478, punt 84.

¹⁶ Zie beschikking van 12 januari 2024, Naniowski, C-488/23, EU:C:2024:45, punten 24-25.

- 40 Deze omstandigheden rechtvaardigen de vraag of de mogelijkheid voor de bank om wettelijke verpagingsrente te vorderen niet in strijd is met artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 alsook met het doeltreffendheidsbeginsel.
- 41 Naar het oordeel van de verwijzende rechter moet de aandacht ook worden gevestigd op de argumenten die ervoor pleiten dat de bank aanspraak kan maken op verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet. [omissis] [D]eze rente [vervult] belangrijke functies in het civielrechtelijke verkeer, zodat de uitsluiting of beperking van de mogelijkheid om een dergelijke rente te vorderen mogelijkwerijs in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel. Bovendien kunnen ook consumenten op grond van de nationale bepalingen en de nationale rechtspraak van ondernemers wettelijke verpagingsrente vorderen vanaf het tijdstip van ingebrekestelling. In de betrekkingen tussen consumenten en ondernemers zijn bijgevolg dezelfde beginselen van toepassing. Daarentegen is het mogelijkwerijs in strijd met het gelijkwaardigheidsbeginsel dat aan ondernemers in de praktijk de mogelijkheid wordt ontnomen om van consumenten verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet te vorderen. Ten slotte is de beperking (en, a fortiori, de volledige uitsluiting) van de mogelijkheid voor de bank om van de kredietnemer verpagingsrente te vorderen mogelijkwerijs in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Een dergelijke beperking of uitsluiting lijkt namelijk niet noodzakelijk te zijn om de doelstelling van bescherming van de consument tegen oneerlijke bedingen te verwezenlijken.

42 Tweede deel van de vraag

- 43 Afzonderlijke twijfels ten aanzien van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 en het beginsel van doeltreffendheid hebben betrekking op de vraag of de bank van de consument verpagingsrente kan vorderen ten aanzien van een tijdvak dat voorafgaat aan het tijdstip waarop de kredietovereenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard.
- 44 Wanneer een oneerlijk verklaard contractueel beding in beginsel moet worden geacht nooit te hebben bestaan¹⁷ en het niet mogelijk is om de overeenkomst na de uitsluiting ervan voort te zetten, is de gehele overeenkomst namelijk eveneens nietig vanaf de sluiting ervan (ex tunc). De rechterlijke uitspraak waarbij de overeenkomst nietig wordt verklaard is bijgevolg slechts declaratoir van aard.¹⁸ In theorie kan elk van de partijen derhalve van meet af aan terugbetaling vorderen van alle prestaties die zij ter uitvoering van die overeenkomst heeft verricht. Zij kunnen de wederpartij verzoeken om deze prestaties terug te betalen en kunnen derhalve verpagingsrente vorderen. Zolang geen eindbeslissing is vastgesteld waarbij de overeenkomst onherroepelijk nietig is verklaard, kan geen van de partijen er evenwel zeker van zijn of de overeenkomst van kracht is of niet. Alleen een eindbeslissing is namelijk bindend voor de partijen en voor de rechterlijke en

¹⁷ Zie arrest van 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo e.a., gevoegde zaken C-154/15, C-307/15 en C-308/15, EU:C:2016:980, punt 61.

¹⁸ Zie beslissing van de voltallige Izba Cywilna (civiele kamer) van de SN van 25 april 2024 in zaak III CZP 25/22.

de overheidsinstanties (artikel 365, lid 1, k.p.c.). Wanneer de bank aan de consument een ingebrekestelling of een betalingsvordering doet toekomen terwijl de nietigheid van de overeenkomst nog niet [onherroepelijk] is vastgesteld, wordt de consument bijgevolg in een moeilijke situatie gebracht. Indien de consument in dit stadium nog niet weet hoe de procedure tot vaststelling van de nietigheid van de kredietovereenkomst zal eindigen, kan namelijk moeilijk redelijkerwijs worden verwacht dat hij de volledige hoofdsom van het krediet aan de bank terugbetaalt. Het is namelijk mogelijk dat de kredietovereenkomst naderhand van toepassing wordt verklaard. Indien de consument verzuimt om de tegenwaarde van de hoofdsom aan de bank terug te betalen hoewel hij een ingebrekestelling of een afschrift van de vordering heeft ontvangen, betekent dit dat de consument in het geval van de nietigverklaring van de overeenkomst niet alleen de tegenwaarde van de hoofdsom maar ook vertragingsrente tegen de wettelijke rentevoet aan de bank verschuldigd is (artikel 481, leden 1 en 2, k.c.). Het feit of het risico dat de consument in een dergelijke situatie terechtkomt, is mogelijkerwijs in strijd met de doelstellingen van richtlijn 93/13 en kan consumenten ervan weerhouden om hun rechten uit hoofde van deze richtlijn te doen gelden, zodat inbreuk wordt gemaakt op het doeltreffendheidsbeginsel.

- 45 Los daarvan hebben de procedurele standpunten van de bank in elk van beide procedures elkaar gedurende enige tijd uitgesloten. In de door de consument aanhangig gemaakte zaak heeft de bank namelijk aangevoerd dat de kredietovereenkomst van kracht was en geen oneerlijke bedingen bevatte en heeft zij de vordering van de kredietnemer bijgevolg betwist. In de door de bank aanhangig gemaakte zaak (dat wil zeggen de onderhavige) beroept de bank zich daarentegen op de nietigheid van de overeenkomst en ontleent zij daaraan een recht op betaling. Deze houding kan de consument in verwarring brengen en kan hem bijgevolg beletten om een procedureel besluit vast te stellen waardoor zijn belangen op doeltreffende wijze worden beschermd.
- 46 In dit verband zij opgemerkt dat in het nationale recht is bepaald dat een vordering tot terugbetaling van een onverschuldigde prestatie onbeperkt is in de tijd¹⁹ en derhalve opeisbaar wordt vanaf het tijdstip van de ingebrekestelling (artikel 455 k.c.), en dat de schuldenaar derhalve na ontvangst van een ingebrekestelling vertragingsrente tegen de wettelijke rentevoet moet betalen (artikel 481, leden 1 en 2, k.c.). De wettelijke vertragingsrente is verschuldigd voor de duur van de vertraging vanaf de datum van opeisbaarheid van de schuld, namelijk vanaf de datum waarop de schuldenaar in gebreke is gesteld.²⁰ Artikel 481, lid 1, k.c. bepaalt uitdrukkelijk dat de schuldeiser vertragingsrente kan vorderen, ook al

¹⁹ Zie:

- uitspraak van de SN van 3 april 1998 in zaak III CKN 436/97

- uitspraak van de SN van 28 april 2004 in zaak V CK 461/03.

²⁰ Zie beslissing van de SN van 8 oktober 1992 in zaak, III CZP 117/92.

heeft hij geen schade geleden en zelfs indien de vertraging te wijten is aan omstandigheden waarvoor de schuldenaar niet aansprakelijk is. Hoewel de vertraging te wijten is aan objectief gegronde redenen buiten de wil van de schuldenaar, ontslaat dat hem derhalve niet van zijn verplichting om wettelijke verpagingsrente te betalen.

- 47 In het kader van de feiten van de onderhavige zaak betekent dit dat verweerder aan verzoekster ook wettelijke verpagingsrente moet betalen over het bedrag van 251 646,15 PLN, namelijk voor de periode van 9 maart 2023 tot en met 17 juli 2023 (deze rente belooft 12,25 % op jaarbasis in het tijdvak van 9 maart 2023 tot en met 6 september 2023²¹ en 11,50 % op jaarbasis in het tijdvak van 7 september 2023 tot en met 17 juli 2023²²).
- 48 Gelet op een en ander rijst evenwel de vraag of het wel in overeenstemming is met de doelstellingen van richtlijn 93/13 om de consument hoe dan ook te verplichten om wettelijke verpagingsrente te betalen vanaf het tijdstip van ingebrekestelling. Mogelijkerwijs is de betalingsachterstand van de zijde de consument namelijk niet het gevolg van verzuim maar van het feit dat hij wacht op de eindbeslissing waarbij wordt vastgesteld of de overeenkomst tussen partijen van kracht is of niet. Deze omstandigheid is evenwel niet relevant in het licht de bewoordingen van artikel 481, lid 1, k.c., waarin is bepaald dat de schuldenaar ook wettelijke verpagingsrente verschuldigd is wanneer de vertraging te wijten is aan omstandigheden die niet aan hem kunnen worden toegerekend. De verplichting voor de consument om verpagingsrente tegen de wettelijke rentevoet te betalen zou evenwel een afschrikkende werking voor hem kunnen hebben en zou hem ervan kunnen weerhouden om zijn vorderingen uit hoofde van de bepalingen van richtlijn 93/13 geldend te maken. Hoewel de consument de vordering van de bank kan beëindigen door een verklaring van verrekening af te leggen en er bijgevolg voor te zorgen dat de bank geen wettelijke verpagingsrente ontvangt, is het beroep op verrekening een recht en geen verplichting.
- 49 Anderzijds pleiten de beginselen van evenredigheid en gelijkwaardigheid er mogelijkerwijs evenwel voor om aan de bank het recht toe te kennen om wettelijke verpagingsrente te vorderen en om dat ook te doen ten aanzien van een tijdvak dat voorafgaat aan het tijdstip waarop de overeenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard. Uit de rechtspraak van het Hof volgt namelijk dat de gevolgen van de onverbindendheid van oneerlijke bedingen niet kunnen worden opgeschort of afhankelijk kunnen worden gesteld van de vervulling van voorwaarden die zijn vastgesteld in het nationale recht of die voortvloeien uit de nationale rechtspraak²³, terwijl de consument verpagingsrente van de ondernemer

²¹ Mededeling van de MS over de wettelijke verpagingsrente van 29 september 2022 (M.P. 2022, volgnr. 943).

²² Mededeling van de MS over de wettelijke verpagingsrente van 27 september 2023 (M.P. 2023, volgnr. 1061).

²³ Zie:

- arrest van 7 december 2023, mBank (Verklaring van de consument), C-140/22, EU:C:2023:965, punt 58.

kan vorderen vanaf de datum waarop hij heeft verzocht om terugbetaling van de bedragen die zijn betaald op grond van de oneerlijke bedingen in de overeenkomst.²⁴ In de thans geldende nationale rechtspraak wordt bijgevolg aangenomen dat de bank in het geval van de nietigheid van een kredietovereenkomst aan de consument vertragingsrente tegen de wettelijke rentevoet verschuldigd is vanaf de datum waarop zij in gebreke is gesteld. Tegelijkertijd kan de aanname dat de bank pas wettelijke vertragingsrente kan vorderen vanaf de datum waarop de overeenkomst bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard, en dus niet vanaf het tijdstip van ingebrekestelling, vragen doen rijzen vanuit het oogpunt van het gelijkwaardigheidsbeginsel. Hoewel het verschil in de rechtsposities van partijen erdoor kan worden gerechtvaardigd dat de ondernemer ervoor aansprakelijk is dat de overeenkomst oneerlijke bedingen bevatte, vraagt de verwijzende rechter zich af of de sanctie die erin bestaat dat aan de bank het recht op wettelijke vertragingsrente wordt onzegd wel evenredig van aard is, met name omdat het mogelijksterwijs een aanzienlijke periode van meerdere jaren betreft.

50 Schorsing van de behandeling

51 [OMISSIS]

[OMISSIS]

- beschikking van 3 mei 2024, BNP Paribas Bank Polska, C-348/23, EU:C:2024:386, punt 31).

²⁴ Zie arrest van 14 december 2023, Getin Noble Bank (Verjaringstermijn voor vorderingen tot terugbetaling), C-28/22, EU:C:2023:992, punt 71.